

Sygn. akt VIII U 1033/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek
Protokolant:	Iwona Sławińska

po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 2017 r. w Gliwicach

sprawy J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek odwołania J. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 13 kwietnia 2016 r. **nr** (...)

oddala odwołanie.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek

Sygn. akt VIII U 1033/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 kwietnia 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., powołując się na przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2015r., poz. 748 ze zm.) oraz ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz. U. z 2015r., poz. 965 ze zm.), odmówił ubezpieczonemu J. K. przyznania prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu decyzji ZUS wskazał, że ubezpieczony po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Ubezpieczony J. K. w odwołaniu od decyzji wniósł o jej zmianę i przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej, podnosząc, iż spełnia warunki do przyznania tego świadczenia. Ubezpieczony argumentował iż do 1998r. sprawował bezpośredni dozór nad utrzymaniem ruchu i prac remontowych na terenie kopalni (...) i „S.”, w (...) Zakładach (...).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, powołując się na argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Gliwicach ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony J. K. urodzony (...) od 13 listopada 2015r. jest uprawniony do świadczenia przedemerytalnego.

W dniu 12 stycznia 2016r. ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę pomostową.

Decyzją z dnia 22 stycznia 2016r. (...) Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej, z uwagi na nie udowodnienie co najmniej 15- letniego okresu pracy w warunkach szczególnych przed dniem 1 stycznia 1999r. oraz nie wykonywanie po dniu 31 grudnia 2008r. prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art.3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

W dniu 18 lutego 2016r. ubezpieczony wniósł o ponowne rozpoznanie wniosku o emeryturę pomostową, przedkładając w ZUS świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z (...) SA w S. za okres od 3 lipca 1975r. do 30 listopada 1998r.

Ostatecznie ZUS uwzględnił ubezpieczonemu 19 lat, 8 miesięcy i 16 dni pracy w szczególnych warunkach z okresu zatrudnienia w (...) SA w S..

Zaskarżoną decyzją z dnia 13 kwietnia 2016r. (...) Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu J. K. przyznania prawa do emerytury pomostowej wskazując, że ubezpieczony po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd ustalił, iż w okresie zatrudnienia w (...) SA w S. od 3 lipca 1975r. do 30 listopada 1998r. J. K. zajmował stanowiska: ślusarz remontowy utrzymania ruchu, mistrz warsztatów i brygad naprawczych, sztygar zmianowy, samodzielny inspektor ds. planowania remontów, specjalista ds. remontów, kierownik działu remontów, zastępca głównego inżyniera energomechanicznego, kierownik działu energomechanicznego.

W świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 15 lutego 2016r. pracodawca wskazał, że ubezpieczony w okresie:

- od 3 lipca 1975r. do 30 czerwca 1976r. na stanowisku ślusarz remontowy utrzymania ruchu,

stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę polegającą na bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w Dziale XIV, poz. 25, pkt. 1 załącznika nr 1 wykazu A do zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985r. (Dz.Urz. (...) nr 1-3, poz.1)

- od 1 lipca 1976r. do 31 października 1979r. na stanowisku mistrz warsztatów i brygad naprawczych,

- od 1 czerwca 1983r. do 27 sierpnia 1990r. na stanowisku kierownik działu remontów,

- od 15 września 1990r. do 5 września 1995r. na stanowisku kierownik działu remontów,

- od 6 września 1995r. do 20 listopada 1998r. na stanowisku kierownik działu energomechanicznego,

stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę polegającą na kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozorcze inżynieryjno-technicznym na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, wymienione w Dziale XIV, poz. 24, pkt. 1 załącznika nr 1 wykazu A do zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985r. (Dz.Urz. (...) nr 1-3, poz.1).

Sąd ustalił, iż (...) SA w S. były kopalnią odkrywkową. Składały się z 4 oddziałów, tj. kopalnia (...), B., Z. i podstawowej B.. W spornym okresie zatrudnienia J. K. początkowo pracował na stanowisku ślusarza remontowego utrzymania ruchu. Do jego obowiązków należało dokonywanie napraw przenośników, kruszarek znajdujących się na wyrobisku oraz przesiewaczy wibracyjnych znajdujących się w sortowni, poza terenem wyrobiska. Naprawiał koparki, wiertnice,

suwnice, spychacze tj. urządzenia technologiczne służące do pomocy przy urabianiu, albo do urabiania bezpośrednio. Na koparkach zajmował się wymianą lin, gąsienic, przekładni, wymianą wież, składaniem koparek.

Taką samą pracę wykonywał ubezpieczony również jako mistrz warsztatu i brygad naprawczych, a dodatkowo doszły mu obowiązki związane z organizacją pracy i bezpieczeństwem – nadzorował kilku pracowników. Nie pracował na warsztacie, jedynie jeżeli uszkodzeniu uległ jakiś element, którego nie można było naprawić w kamieniołomie transportował go do warsztatu. Będąc sztygarem, czyli mistrzem oprócz prac fizycznych z brygadą dokonywał szkoleń i dopuszczeń do odpowiednich prac pracowników. Podlegało mu wówczas kilkanaście osób.

W okresie pracy na stanowisku kierownika działu remontów dodatkowo podlegała ubezpieczonemu brygada napraw sprzętu ciężkiego licząca około 6 osób. Ubezpieczony miał pod sobą wszystkie urządzenia pracy ciągłej: koparki, kruszarki, spychacze, wiertnice, przesiewacze, przenośniki taśmowe. Pracował w terenie, wraz z brygadą wyjeżdżał w teren gdzie dokonywał napraw głównych koparek, kruszarek i wiertnic. Wykonywał modernizacje ciągów technologicznych młynów w Z. i N., napraw głównych ciągów technologicznych kruszących. Montował koparki przyjeżdżające w detalach z Czechosłowacji. Ubezpieczony był zarówno prowadzącym te prace jak i pracował cały czas bezpośrednio z brygadą. Podlegały mu wszystkie brygady utrzymania ruchu w Kopalni (...), Z., B. i prażalnia N. a także brygada remontów sprzętu ciężkiego. Nad kopalnią (...) i prażalnią N. ubezpieczony sprawował nadzór bezpośredni tj. pracował bezpośrednio na miejscu z brygadą. W prażalni N. znajdowały się piece prażalnicze, gdzie był wyprażany dolomit. Natomiast nadzór bezpośredni sprawował, kiedy musiał przygotować stanowiska pracy aby były bezpieczne i nadzorować ludzi.

Jako kierownik działu energomechanicznego miał pod sobą wszystkie służby utrzymania ruchu na kopalniach i prażalniach. Wtedy już nie pracował z brygadami, tylko sprawował nadzór, jeździł na narady. Ubezpieczony musiał przeszkolić pracowników pod względem BHP, sprawdzić co jest do zrobienia w terenie, zlecić wykonanie pracy oraz użycie odpowiednich narzędzi.

Wraz z odwołującym w (...) SA w S. pracowali świadkowie S. H., S. M. i J. S.. Świadek S. H. pracował w latach 1972 – 1998 – był elektrykiem. Świadek S. M. pracował w latach 1973-1994 jako kierowca wożąc urobek. Świadek J. S. pracował w latach 1960-1994 przez ostatnie 20 lat na stanowisku głównego inżyniera energomechanicznego, był przełożonym ubezpieczonego.

Ubezpieczony udowodnił 39 lat, 4 miesiące i 14 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Na dzień wydania zaskarżonej decyzji ukończył 60 lat życia.

Bezsporne jest, że ubezpieczony po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Powyższe okoliczności ustalił Sąd na podstawie akt organu rentowego, zeznań świadków S. H. (zapis elektroniczny protokołu rozprawy z dnia 10 stycznia 2017r. min. 3.29 i n. k.29), S. M. (zapis elektroniczny protokołu rozprawy z dnia 10 stycznia 2017r. min. 30.47 i n. k.29), J. S. (zapis elektroniczny protokołu rozprawy z dnia 10 stycznia 2017r. min. 42.21 i n. k.29) oraz przesłuchania ubezpieczonego (zapis elektroniczny protokołu rozprawy z dnia 10 stycznia 2017r. min. 1.15.52 i n. k.29).

Zgromadzony materiał dowodowy Sąd uznał za kompletny, logiczny i spójny, przez co mogący stanowić podstawę rozstrzygnięcia. Zeznania świadków były spójne, logiczne i korespondowały z wyjaśnieniami ubezpieczonego.

Sąd Okręgowy zważył:

Odwołanie ubezpieczonego nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2015r., poz. 965 ze zm.) prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Po myśli art. 3 ust. 1 prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

Zgodnie z ust. 3 tego przepisu prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace, o których mowa w ust. 1 (ust.4). Za pracowników wykonujących prace o szczególnym charakterze uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace, o których mowa w ust. 3 (ust. 5). Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się również osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (ust.7).

Sąd wskazuje, iż ubezpieczony nie może nabyć prawa do emerytury pomostowej w oparciu o cytowany wyżej art. 4 ustawy, gdyż po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy – co nie jest okolicznością sporną. Natomiast art. 4 ustawy wymaga łącznego spełnienia wszystkich wymaganych przesłanek.

Prawo odwołującego do emerytury pomostowej należy rozpatrywać w świetle art. 49 omawianej ustawy.

Zgodnie treścią art. 49 prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

1) po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;

3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

W mniejszej sprawie nie było przedmiotem sporu, że ubezpieczony urodził się po dniu 31 grudnia 1948r., osiągnął wymagany wiek 60 lat, posiada wymagany okres składkowy i nieskładkowy oraz nie pozostaje w zatrudnieniu.

Przedmiotem sporu było natomiast, czy ubezpieczony wykazał co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy.

W ocenie Sądu przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe wykazało, iż ubezpieczony przed 1 stycznia 1999r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych a jedynie pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W spornym okresie zatrudnienia w (...) SA w S. od 3 lipca 1975r. do 30 listopada 1998r. J. K. pracował jako ślusarz remontowy utrzymania ruchu, mistrz warsztatów i brygad naprawczych, kierownik działu remontów i kierownik działu energomechanicznego. Jako ślusarz remontowy utrzymania ruchu naprawiał przenośniki, kruszarki, koparki, wiertnice, suwnice, spychacze tj. urządzenia technologiczne służące do pomocy przy urabianiu, albo do urabiania bezpośrednio. Na koparkach zajmował się wymianą lin, gąsienic, przekładni, wymianą wież, składaniem koparek. Taką samą pracę fizyczną przy naprawach urządzeń wykonywał jako mistrz warsztatu i brygad naprawczych, z tą różnicą, że miał dodatkowe obowiązki związane z nadzorowaniem brygady pracowników. Również w okresie pracy na stanowisku kierownika działu remontów pracował w terenie, wraz z brygadą wyjeżdżał w teren gdzie dokonywał napraw głównych koparek, kruszarek i wiertnic, modernizacji i napraw ciągów technologicznych, montował koparki. Ubezpieczony sprawował nadzór bezpośredni tj. był zarówno prowadzącym te prace jak i pracował cały czas bezpośrednio z brygadą. Natomiast nadzór bezpośredni sprawował, kiedy musiał przygotować stanowiska pracy aby były bezpieczne i nadzorować ludzi. Z kolei jako kierownik działu energomechanicznego miał pod sobą wszystkie służby utrzymania ruchu na kopalniach i prażalniach. Sprawował nadzór, szkolił pracowników, przygotowywał i zlecał pracę w terenie. Niekiedy jeździł na narady.

Nie budzi wątpliwości Sądu, iż wymienione wyżej, wykonywane przez ubezpieczonego prace zaliczają się pracy wykonywanej w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016r., poz.887 ze zm.). Prace wykonywane przez ubezpieczonego wymienione są bowiem w Wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zm.), zawierającego wykaz prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

W dziale XIV wykazu A pod poz. 24 wymieniona jest kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, zaś pod poz. 25 działu XIV wymieniona jest bieżąca konserwacja agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Sąd Okręgowy zwraca jednak uwagę, iż aby uzyskać prawo do emerytury pomostowej w oparciu o art. 49 ustawy, ubezpieczony w dniu wejścia w życie ustawy musi posiadać wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3. Oznacza to, że praca wykonywana przez ubezpieczonego w okresie spornym w (...) SA w S. musi nie tylko zostać zakwalifikowana do pracy

w warunkach szczególnych w rozumieniu dotychczasowych przepisów tj. art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ale też musi być to praca w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Innymi słowy musi to być praca wymieniona w załączniku 1 lub 2 do ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych.

Powyższe potwierdził Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 27 lutego 2014r. sygn. III Ua 1045/13 (LEX nr 1439028) wskazując, że jeżeli osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze i z tego względu posiada jedynie staż pracy w warunkach szczególnych według poprzednio obowiązujących przepisów, to może nabyć prawo do "nowego" świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu obecnie obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 tej ustawy). Innymi słowy, brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej takiemu ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze nie może być traktowany w ten sposób. Takie stanowisko potwierdził również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 marca 2012r. II UK 164/11 (OSNP 2013/5-6/62).

Praca ubezpieczonego w okresie spornym nie może zostać zaliczona do prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, gdyż wykonywane przez niego prace nie zostały wymienione w załączniku 1 ani załączniku 2 do tej ustawy.

W ocenie Sądu wykonywane przez ubezpieczonego prace nie mogą zostać zakwalifikowane jako wymienione pod poz. 2 załącznika nr 1 prace udostępniające lub eksploatacyjne związane z urabianiem minerałów skalnych. Przez prace udostępniające należy rozumieć prace mające na celu połączenie złoża z powierzchnią ziemi i przygotowanie go do wydobycia - w kopalniach odkrywkowych są to prace polegające na zdjęciu nadkładu ze złoża. Z kolei eksploatacja to wydobycie złoża. Takich prac ubezpieczony nie wykonywał. Wykonywał natomiast prace polegające na konserwacji i naprawie maszyn i urządzeń służących do wydobycia i przeróbki mechanicznej materiału skalnego oraz nadzór nad takimi pracami, które jednak nie zostały wymienione w załączniku nr 1 ani w załączniku nr 2 do omawianej ustawy. A zatem ubezpieczony nie spełnia wszystkich przesłanek wymaganych w art. 49 ustawy.

Z uwagi na powyższe, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie.

(-) SSO Patrycja Bogacińska – Piątek